

251. Miskolc, 47386/6, 47493 hrsz.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, V, Sza, Á
2008. november 10–13. között régészeti megfigyelést végeztek áruházzal építést megelőzően a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Igazgatóság munkatársai. A terület Miskolc D-i határában a 309. sz. D-i elkerülő úttól D-re (a harsányi elágazásnál) található. Északról és Ny-ról az út és vízvezető árcai határolják, K-re pedig a Sárga Csikó Hotel létesítményei és parkolója helyezkedik el.

A munkálatok során két É-D irányú, 90 m és 95 m hosszúságú, 2,5 m szélességű, egymással párhuzamos árkot nyitottunk. Bennük a 40–100 cm vastag modern törmelékréteg alatt átlag 30–40 cm vastagságú fekete, tömbökben törő humuszos földréteg jelentkezett, melynek tetején régészeti jelenségek – kör, vagy közel kör alakú, valamint szabálytalan, nagyméretű, paticsos, kerámias, köves leletsűrűsödések – kerültek elő. Ezek feltehetően az altalajba is mélyedő régészeti objektumokat jeleztek. A jelenségek leletei a középső neolitikumból (AVK vagy csoportja), a késő bronzkor/kora vaskorból, a szarmata korból, valamint az Árpád-korból származnak.

A leletmentes területeken a fekete, humuszos réteg alatt 70–170 cm mélységben jelentkezett a sárgásbarna „altalaj”. Ebben már csak néhány régészeti objektum: cölöplyuk, gödör, árokszakasz foltja mutatkozott. Az árkok É-i végében vízmeder és annak betöltése került elő, benne vastag, világosszürke színű, kagylókkal teli iszapréteggel.

A lelőhely kiterjedését D felé a felszín fedettsége miatt nem tudtuk megállapítani, de a jelenlegi beruházás kb. 130×130 m-es területét minden bizonnyal teljesen lefedi.

SZOLYÁK PÉTER – CSENGERI PIROSKA

252. Miszla, Középbikád

(Tolna megye) Kk

2008. február végén a Gyöng-Miszla országút Udvari felé tartó elágazásánál, a Péli-víz két ága által közrefogott ÉNy-DK irányú földnyelv DK-i részén, a partba bevágódott út mindkét felén ÉNy felé egészen a gyöng-miszlai útig szürke és vörös foltokban nagy sűrűségben találtam késő középkori kerámiát és több kiszántott kemencét is megfigyeltem.

K. NÉMETH ANDRÁS

253. Mogyorósbánya, Újfalusi dombok

(Komárom-Esztergom megye) Pa

Mogyorósbánya fölött, a Duna jobb-parti alluviális terasza fölé emelkedő dombtetőn 1982-ben terepbejáráson találtuk az első pattintott kőeszközöket. 1984-től kezdődően, folyamatos terepbejárással és 2008. évvel bezárólag 8 ásatási évadban, több hónapi munkával egy felső paleolit telep feltárását folytattuk. A késői őskor hazai lelőhelyei között egy új régészeti filum, az úgynevezett kavics-gravetti/Ságvárian elkülönítésének alapjául szolgált. A lelőhelyen gyűjtött faszenekből két,

egybehangzó radiokarbon kormeghatározás történt a debreceni ATOMKI laboratóriumában.

A 2008. évi ásatás feladata a III. lelőhely szelvényhatárainak tisztázása volt, csatlakozva az előző, 2006. évi ásatási szelvényeinkhez. Gépi földmunkával 150 cm mélyen eltávolítottuk a talajt és a löszet, majd a hagyományos módszerekkel jutottunk el a 170–180 cm mélyen lévő kultúrréteghez. A leletanyag szokásos: néhány eszköz, gyártási hulladék, égett és hamus tűzhelyfoltok, ékszercsiga, okkerszemcsék, rossz megtartású, fosszilizálódott állatcsonttöredékek, rénszarvas- és lófogak. Ebben az évben egy 3×4 m-es szelvényt bontottunk ki két szintben, összesen 24 m²-t.

T. DOBOSI VIOLA

254. Mohács, 15. lelőhely

(Baranya megye) B, LT

2008. június 11–24. között megelőző feltárást végzett a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat az 56. sz. főút Mohács-szőlőhegyi szakaszától É-ra, a Csele-patakon átvezető hídtól Ny-ra elhelyezkedő lelőhelyen. A megelőző feltárást az 56. sz. főút rehabilitációjához kapcsolódó munkálatok tették szükségessé. Az ásatási terület az új felhajtósáv, buszöböl és tengelymérő állomás nyomvonalában helyezkedett el. Az ásatáson összesen 45 objektumot dokumentáltunk, ebből 1 ház, 1 méhkas alakú verem, 1 árok, 1 kemence, 12 cölöplyuk és 28 gödör. A bolygatottság miatt az objektumok nagy részét vágta valamilyen árok vagy közmű. A jelentős mennyiségű leletanyag alapján az objektumok nagy része a kelta kultúrához köthető, de több gödörből gazdag bronzkori kerámia került elő. A leletek közül kiemelném a 10. sz. objektumból származó kis bronzkori bögréket, a 6. sz. objektumból egy kelta vassarlót és a 25. sz. objektumból egy vas szárnyas nyílhegyet, valamint az ugyaninnen kibontott nagy mennyiségű klasszikus kelta kerámiát. Összegzésképp elmondhatom, hogy a feltárt nyomvonalban egy bronzkori és egy kb. Kr. e. 1. századi kelta telep kis szeletét tártuk fel 870 m² nagyságú felületen. A telep nagyobbik része az 56. sz. főút és a környező szántók alatt található.

A leletanyag a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti raktárbázisára került.

Munkatársak: Csippán Tamás, Fenyvesi Anita és Linzembold Csongor technikusok.

BASTICZ ZOLTÁN

255. Mosonmagyaróvár, Régi vámház tér 5.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Rő, Ú

2008. május 5–16. között próbafeltárást, majd június 18. és július 11. között megelőző feltárást végeztünk a belvárosban, a fent megjelölt telken, ahol bevásárlóközpont és mélygarázs építését tervezték.

A próbafeltárás során kiderült, hogy a régészeti rétegeket vastag hordalékréteg fedi el, mely minden

valószínűség szerint a késő középkor, illetve kora újkor folyamán rakódott le. A próbafeltárás során előkerültek a régi vámház alapfalai. A 18. századra keltezhető vámház az említett hordalékrétegre építették.

A megelőző feltárás két részből állt, a vámház maradványainak feltárásából és az eltemetett humuszréteg alatti régészeti objektumok feltárásából. A régi vámház falmaradványait kutatóárkokkal vizsgáltuk. A vámház eredetileg négyzet alaprajzú, zárt belső udvaros épület volt. Külső falainak hosszúsága 27 m. Feltártuk az épület É-i és Ny-i kerítőfalának alapozását teljes hosszában, valamint a D-i és a Ny-i alapfal jelentős részét. Szondázó jelleggel vizsgáltuk a belső főfalak alapozásait. A felmenő falak (egy kisebb falszakasz kivételével) nem maradtak meg. A 80–150 cm széles alapfalak jórészt terméskőből (mészkőből) épültek, helyenként téglával kiegészítve. Egyes belső falakat tisztán téglából építettek. Az alapozásokból kikerült téglák bélyegei alapján a 18. sz. első évtizedeiben készültek. Miután megfigyeléseink szerint a téglafalak egykorúak a kőfalakkal és a kőalapozásokból is kerültek elő ugyanilyen téglák, így a vámház építését a jelzett időszakra tehetjük. Az épület alatt korábbi építési fázis vagy más építmény nyomát nem észleltük.

Az épületen belül két téglaboltozatos pince maradványai is előkerültek. A pincék egykorúak az épülettel. Az ÉNy-i pincét az épület elbontásakor temették be. A déli pincét néhány évtizeddel korábban töltötték fel.

A markáns hordalékréteggel elfedett őshumusz alatti rétegből 99 objektum került elő. Az objektumok többsége az altalajba csak alig mélyedő cölöplyuk vagy kisebb árok, illetve gödör volt. Néhány cölöplyukból és árokból őskori cseréptöredékek kerültek elő. Az egyetlen jellegzetesebb darab (peremtöredék) a késő bronzkorba sorolható. Feltártunk egy nagyobb, két párhuzamos mederből álló árkot, valamint az árok mellett, azzal párhuzamosan futó kerítés maradványát: egyenes sorban leásott cölöpgödröket. A kettős árok és a kerítés az előkerült leletanyag alapján a 18. századra keltezhető. Mellettük még néhány más kisebb, meghatározhatatlan rendeltetésű gödör is újkorinak bizonyult. Az újkori objektumok között említést érdemel a már a próbafeltárás során előkerült téglabélésű kút, mely a vámházzal egy időben épült és csak a 20. sz. végén töltötték fel.

Feltártunk egy római kori, a Kr. u. 2. századra keltezhető faszerkezetű (hordóbélésű) kutat is. Betöltéséből nagyszámú kerámiatöredék került elő: jórészt korsók és hombárok töredékei.

A leletanyag a Hansági Múzeumban került.

TAKÁCS KÁROLY

256. Mórág, Tűzkődomb

(Tolna megye) U

Mórág K-i határrészében, a Bátaszék–Bonyhád közötti közúttól ÉK-re található a Tűzkődomb nevű őskori lelőhely. 2008. február 10-én helyszíni szemlét végeztünk pontos kiterjedésének tisztázása érdekében.

2006-ban a község településrendezési tervéhez készített hatástanulmányban rögzítettem a lelőhely határait. Ehhez képest a megközelítőleg ugyanekkor, a lelőhely levédéséhez készült dokumentációban Zalai-Gaál István csak a 0247/7 hrsz. területet jelölte érintettnek, amelyen egykor az ásatások folytak.

Most a lelőhely nagyobb részén tarló volt, ezért terepbejárást nem tudtunk végezni. A helyiek által „kisdombnak” nevezett részen ennek ellenére a felszínen nagyon sok lelet mutatkozott. A helyszínelés egy területen módosította a hatástanulmányban felvázolt lelőhelyhatárt. A lelőhely K-i szélénél található É–D-i irányú földúttól K-re található tsz-épületek területén korábban már a dombvonulat alsó lankáit – és vele együtt az esetleg ott feltételezhető objektumokat – elhordták. Így a lelőhely K-i határát a 0237 helyrajzi számú földút jelenti.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

257. Nagyatád, László-telep

(Somogy megye) Ó, Kő

A 2008. augusztus 18-án végzett terepbejárást során kis területen, őskori kőeszköz töredékét, középkori kerámia-töredékeket és több salakot találtunk. Elképzelhető, hogy a megtalált régészeti leletanyag egy nagyobb lelőhely É-i részére esik, esetleg lemosódás.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

258. Nagykanizsa, Magyar utca

(Zala megye) N, Á

A Nagykanizsa belvárosában a Dózsa II–Corvin Tr. állomások közti 10 kV-os kábelcsere kapcsán a kivitelezési munkákkal egybekötött régészeti szakfelügyeletet 2008. szeptember 23–26. között végeztük el. A kábelcsere a Magyar és a Dózsa utca kereszteződésénél indulva érintette a régészeti lelőhelyet.

A Corvin utcában kezdődött a munka, ahol a vezeték egy korábban már kiásott kábel nyomvonalát követte emeletes lakóházak előtt. A 40 cm széles, átlagosan 60 cm mély árokban régészeti jelenség nyomát nem találtuk. A bolygatott földben azonban néhány, talán népvándorlás kori oldaltöredék előkerült. Hasonló volt a helyzet a Dózsa György utcában is, ahol már családi házas övezetben folytatódott a kábelcsere. A kiásott árok betöltése erősen bolygatott, kevert volt. A forgatott földből itt is előkerült néhány oldal- és peremtöredék (népvándorlás kori és Árpád-kori). Régészeti objektum, jelenség azonban itt sem volt megfigyelhető.

Az átkutatott utcaszakaszokon (Corvin utca, Dózsa György utca 1-43.) korábban már bolygatott, beépített, aszfaltos járdával fedett területen, régészeti objektum és jelenség nem volt megfigyelhető. A forgatott földben azonban néhány népvándorlás kori és Árpád-kori perem- és oldaltöredék előkerült. Ennek alapján valószínűnek tartom, hogy a *Nagykanizsa, Magyar utca* néven ismert